

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ФАҢЛАР
АКАДЕМИЯСИ МИНТАҚАВИЙ БЎЛИМИ
ХОРАЗМ МАЪМУН АКАДЕМИЯСИ

ХОРАЗМ МАЪМУН АКАДЕМИЯСИ АХБОРОТНОМАСИ

Ахборотнома ОАК Раёсатининг 2016-йил 29-декабрдаги 223/4-сон қарори билан биология, қишлоқ хўжалиги, тарих, иқтисодиёт, филология ва архитектура фаҗлари бўйича докторлик диссертациялари асосий илмий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхатига киритилган

2021-6
Вестник Хорезмской академии Маъмуна
Издается с 2006 года

Хива-2021

Бош муҳаррир:

Абдуллаев Ибраим Искандарович, б.ф.д., проф.

Бош муҳаррир ўринбосари:

Хасанов Шодлик Бекқўлатович, к.ф.м., к.и.ш.

Таҳрир хайати:

Абдуллаев Ибраим Искандарович, б.ф.д., проф.

Разметка

Выберите область

Общий
доступ

ТАРИХ ФАҲЛАРИ

Sobirov S.U., Ismoilov Sh.Z. VIII-XIII asrlarda Xorazm tangalarida ot tasviri	94
Бобоёнов Д.К. Элдизликнинг устози	97
Бобоев Ф.С. Туркманистон ССРда совет ҳокимиятига қарши кураш (1927 йил)	100
Гаффаров Ш.С. Ўзбекистон медресалари тарихидан	103
Жураев Х. Чор Россиясининг Туркистондаги миллий маъриф соҳасидаги сиёсати	108
Қудайбергенов С. Превращение в системе путей эпохи бронзы и раннего железа	110
Қудратов С., Тувалтов Х. Урта Сирдарё ҳавзасидаги Қанг давлатининг ёзма ва археологик манбалар асосида қисқача таҳлили	113
Мақсудов Ж.Ж. XX аср 70- йилларининг 2- ярмида Бухорода телефон хизмати ҳусусида	115
Пиринишова Т.О. «Харбий коммунизм» сиёсати замондошларининг баҳолашида	117
Рашиданов Ш.Р. Россия империясининг Фарғона вилоятидаги таълим сиёсати ва унинг оқибатлари	121
Садуллаев Б.П., Абдуллаев Ж.Р. Қалъалик-қалъа ёдгорлигини сақлаш масаллари ва туристик объект сифатида фойдаланишнинг имтиҳонлари	123
Сулайманов С.А. Амударё фотомелиясининг таркили топиши ва фаолияти тарихидан	128
Файзуева Ф.Н. XIX аср охири ва XX аср бошида Бухоро вилоятининг мамурий-ҳудудий тузилиши ва аҳоли тарқоби	130

ИҚТИСОДИЁТ ФАҲЛАРИ

Talorova N. Zamonaviy sharoitlarda kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirishning ushbu yo'nalishi	134
Муронов Х.С. Харакалар стратегиясида туризмини ривожлантириш имтиҳонлари	136
Арипов О.А. Ўзбекистонда ишбилармонлик муҳитини ривожлантириш муаммолари	139
Досчанов А.Т. Тadbirkorlik бoрқарoрлiги, хaфoсiялiги ва тaммiнлaнiда ўрн сiнfi ва iнcoв ишлaшлaрнiнڭ ўнeр мoдaлaсiбoлiқдa ривoжлaнтириш зaрурлiги	142
Мирзалинов С.К. Қорқoлoнiстoн Рeспубликaсiнiнڭ кoмплекc ривoжлaнтиришдa иnвeстициялaрнiнڭ мoдaлaсi ва эркин иқтисoдий зoнaлaрнi тaшкiл eтiш йўнaлiшлaри	147
Оқлaнaрoв Б.Д., Мaтқaримов Ф.Б. Ўзбекистон Рeспубликaсi ва унiнڭ худудлaридa агрoтуризмнi ривoжлaнтириш муaмoлaри ва иmтиҳoнлaри	150
Оғaмyрoвoвa Д. Экологик oмиллaрнi агрaр сoдa иқтисoдийeтигa тaъсiri	153
Сирoвжaнoв И.К., Бoтyрoвa P.A. Кoрoнaвирус ипдeмиясi шaрoитлaридa худудлaрнiнڭ иқтисoдий ривoжлaнiшнi мoдaлaсi кувvтлaнiшнiнڭ дoлaтaр йўнaлiшлaри	155
Тўхтaсiнoвa M.M. Тўқmчилик сaнoати кoрхoнaлaридa ишчaнлiк фaолиятнi бoшқaришнi тaкoмплaштириш йўнaлiшлaри	157

ФИЛОЛОГИЯ ФАҲЛАРИ

Abbozov O.Q. Farq'ona vodiysi oromlari	161
Abdukadirova G.B., Rajabova D.B. Linguacultural peculiarities of translation	162
Abdullaeva G.V., Abdurahmon Akbar ijodida lirik qahramon va obraz yaratish mahorati	165
Akmalova Z.N. The interactive methods and principles of foreign language teaching	167
Amirkulova N. Problems of phraseology in English linguistics	169
Djumaniyozova E. Using modern information technologies in the teaching English language	171
Duldulova N.A. Features of translations from English into Uzbek	172
G'ulomov J.J. Communicative features of political texts	174
Idiyeva L.J. O'qov jarayonida hazil-mutoyibadan foydalanish pedagogik mahorat belgisidir	176
Jumayeva Sh.Sh. Grammatika – til o'rganishning asosi	178
Kasimova M.B. Rus tili darslarida ta'lim tashkiloti usulidan foydalanish	181
Khaidarova N.G. The quality of mind map technology in english classes	182
Madaminova O.A., Djumaniyazova Z.N. Computer-assisted language learning (CALL) and language skills	184
Madiyorova V.Q. Grammatical and phonetic-grammatical archaisms in English and Uzbek	186
Mahmudova N. So'z modelidagi sintagmalarda grammatik mazmun ifodasi	189
Muradova N. The method of "case study" in the teaching foreign language	191
Murodov G.N., Qobilova F.T., Turayeva X.T. Abdulla Qodiriyning "O'tkan kurlar" romanining inglizcha tarjimai va unda aks etgan tabiat tasvirining tarjimadagi in'ikosi	193
Muxitdinova D. Oliy ta'limda rus tili o'qitishning metodi va tamoyillari	196
Norova B.Yu. The role of educational games in english language lessons	197
Nurboeva D.N. Zamonaviy Eron bolalar yozuvchi lari	198
Qodirova G. O'zbek adabiyotshunosligi tarixida yangi metodika yaratishdagi izlanishlar	201
Qosimova S.S. Some problems of the training english language of higher education system	204
Sabirova D.D. Corpus based analysis of gender related address forms in English	205
Shomurodova Z.R. Teaching foreign languages through authentic materials to ESP classes	207
Sulaymonova D.H. Ingliz va o'zbek tilarida "mehnat"ni ifodalovchi maqollarni qiyosiy tahlili	209
Usmanova M. "Do'qon xonligi tarixi" asarida forscha-tojikcha izofiy birliklarning morfologik tekste	211

ta'limi	
Абдуллаев А.У. Рамалар таснифига доир	212
Абдуллаева Ш.Н. Замонвий пилшувосондаги терминологик тушунча ва илмий мунохавалар	214
Абдулаттоев М. Поэтик нутқнинг семантик-структур хусусиятлари	217
Адилова О.И. Азиз Қаюмовнинг илмий-биографик асарларида ижоддорнинг таъдиротчилик маҳорати хусусида	220
Алимарданова М.А. Когнитивные принципы эстетических приёмов в художественном тексте	222

Разметка

Выберите область

Общий
доступ

development of students' motivation. The case study method allows not only to expand knowledge, but also to form the skills necessary in the future professional activity of young specialists.

REFERENCES:

1. Goncharova M.V. Case-method in teaching foreign language communication to managers // Student and educational process: foreign languages in higher school. – M.: Center for the study of the interaction of cultures, 2004. No. 5. P. 95-100.

2. Case method. A window into the world of situational learning techniques (casestudy). [Electronic resource] / Access: <http://www.casemethod.ru>

3. Myakisheva T.S. The use of the case study method in distance learning English. - Volgograd, 2011. - P. 84-87.

UO'K 82-62

**ABDULLA QODIRIYNING “O‘TKAN
KUNLAR” ROMANINING INGLIZCHA**

193/314

TARJIMASI VA

UNDA AKS ETGAN TABIAT TASVIRINING TARJIMADAGI IN'IKOSI

G`N.Murodov, prof., f.f.d., Buxoro davlat universiteti, Buxoro F.T. Qobilova, o`qituvchi, Buxoro davlat universiteti, Buxoro X.T. Turayeva, o`qituvchi, Buxoro davlat universiteti, Buxoro

Annotatsiya. Maqolada «O`tgan kunlar» asarining inglizcha tarjimasidagi qahramonlari va tabiat tasviri tahlili berilgan. Bundan tashqari, asarning asl mazmuni haqidagi qarashlar berilgan. Badiiy asarda berilgan tabiiy landshaftlarni tasvirlash ijodiy badiiy mahoratni namoyish etuvchi omillardan biridir . Chunki tabiat manzaralarini tasvirlashda rassomning o`zi egallagan makonda munosabati ,u bu joyni qay darajada bilishi ,qahramonlar dunyosi va ular yashaydigan muhitni qanchalik chuqur his etishi muhim rol o`ynaydi. Shuning

uchun tabiiy landshaftlarni tasvirlash badiiy asarning ajralmas qismi bo`lib hisoblanadi.

Kalit so`zlar: *badiiy mahorat, asar, tarjima, qahramon, tabiat tasviri, tahlil, Bundan asl mazmun, tabiiy landshaft, tasvirlash, ijodiy, badiiy qismi.*

Аннотация. В статье представлен анализ героев «Минувших дней». Кроме того, даны мнения авторов по поводу первоначального смысла произведения. В то же время были события, очень характерные для того периода и непосредственно связанные с общественным развитием. Изображение природных ландшафтов в произведениях искусства – один из факторов проявления творческого художественного мастерства. Потому что в изображении природных пейзажей отношение художника к запечатленному пространству настолько он знает это место, насколько глубоко он чувствует мир героев и среду, в которой они живут. Поэтому изображение природны

х пейзажей – неотъемлемая часть художественного произведения.

***Ключевые слова:** представлен, анализ героев, мнения авторов, первоначального смысла, произведение, изображение, природных ландшафтов, произведениях искусства, художественного мастерства.*

Abstract. *The article provides an analysis of the heroes of "Days Gone by". In addition, the views of the authors on the original meaning of the work are given. At the same time, there were events that were very characteristic of that period and were directly related to social development. The novel refuses to tell historical facts and the events are told in connection with a special event that constitutes the content of the novel. The depiction of natural landscapes given in works of art is one of the factors that demonstrate the creative artistic skill. Because in the depiction of natural landscapes, the artist's attitude to the space he captures, how much he*

knows the place, how deeply he feels the world of heroes and the environment in which they live. Therefore, the depiction of natural landscapes is an integral part of the work of art.

Key words: *depiction, natural landscapes, works of art, demonstrate, artistic skill, depiction, natural landscapes, artist's attitude, environment integral, art.*

Kirish

Mustaqillik davri o'zbek adabiyotida adabiy tur va janrlarning rivojlanishi bilan bir qatorda badiiy tarjima amaliyotida ham o'sish-o'zgarishlar yaqqol ko'zga tashlanmoqda. Ayniqsa, hozirgi vaqtda ingliz, nemis, fransuz kabi tillardan asliyatga asoslangan tarjimalarning amalga oshirilayotgani quvonarli holdir. Bu borada yosh mutarjimlarning o'z iqtidorini sinovdan o'tkazayotgani, Sharq va G'arb xalqlari adabiyoti namunalarini bevosita ona tilimizga o'girishga dadil kirishayotgani katta umid uyg'otadi.

Ayni paytda o‘zbek adabiyoti durdonalarini xorijiy tillarga tarjima qilish borasida ham muhim ishlar amalga oshirilmoqda. Bu sohadagi ishlarning izchil tus olganini O‘zbekiston Yozuvchilar uyushmasi qoshidagi badiiy tarjima va xalqaro aloqalar bo‘limining Respublikamizdagi yosh ijodkorlarni qo‘llab-quvvatlash maqsadida

XORAZM MA’MUN

AKADEMIYASI AXBOROTNOMASI –

6/2021 194 poytaxt va viloyatlardagi oliy o‘quv yurtlari bilan hamkorlikda “Yosh tarjimonlar maktabi”ni tashkil etgani, yosh tarjimonlarning ilk tarjima asarlari “Adib” nashriyotida chop etilayotgani, “Jahon adabiyoti” jurnalining muntazam chiqib turgani va amalga oshirilgan boshqa ko‘plab tadbirlar misolida ko‘rish mumkin. Zero, o‘zbek adabiyoti namunalarini chet tillariga, jahon adabiyoti sara asarlarini ona tilimizga munosib tarzda tarjima qilib taqdim etishdek sharaflı vazifa bugungi navqiron

Ayni paytda o‘zbek adabiyoti durdonalarini xorijiy tillarga tarjima qilish borasida ham muhim ishlar amalga oshirilmoqda. Bu sohadagi ishlarning izchil tus olganini O‘zbekiston Yozuvchilar uyushmasi qoshidagi badiiy tarjima va xalqaro aloqalar bo‘limining Respublikamizdagi yosh ijodkorlarni qo‘llab-quvvatlash maqsadida

XORAZM MA’MUN

AKADEMIYASI AXBOROTNOMASI –

6/2021 194 poytaxt va viloyatlardagi oliy o‘quv yurtlari bilan hamkorlikda “Yosh tarjimonlar maktabi”ni tashkil etgani, yosh tarjimonlarning ilk tarjima asarlari “Adib” nashriyotida chop etilayotgani, “Jahon adabiyoti” jurnalining muntazam chiqib turgani va amalga oshirilgan boshqa ko‘plab tadbirlar misolida ko‘rish mumkin. Zero, o‘zbek adabiyoti namunalarini chet tillariga, jahon adabiyoti sara asarlarini ona tilimizga munosib tarzda tarjima qilib taqdim etishdek sharaflı vazifa bugungi navqiron

avlodning iqtidori, g'ayrat-shijoatiga bog'liqligi sir emas.

M avzuning dolzarbligi va hozirgi holati

Davlatimiz rahbari Sh.M. Mirziyoyev tomonidan belgilab berilgan vazifalar, badiiy adabiyotni taraqqiy ettirish bo'yicha bildirgan fikr-mulohazalari, tavsiyalardan kelib chiqsak, bugungi adabiy jarayonda badiiy tarjimaning o'ri, tarjimashunoslik, tarjima tanqidi sohalaridagi yutuq va kamchiliklarni tahlil, talqin etish, muayyan xulosalar chiqarib olish kun tartibidagi muhim vazifalar sirasidan ekani ayonlashadi. Badiiy asarlarda berilgan tabiat manzaralari tasviri ijodkor badiiy mahoratini namoyon etadigan omillardan biri hisoblanadi. Chunki tabiat manzaralari tasvirida ijodkorning o'zi qalamga olayotgan makonga munosabati, u joyni qanchalik bilishi, qahramonlar dunyosi va ular yashayotgan muhitni ne chog'lik chuqur his qilishi bilinadi. Shu bois tabiat manzaralari tasviri badiiy asarning tarkibiy qismi hisoblanadi. 17

Badiiy asarda muallif o'z muddaosini ro'yobga chiqarish uchun tasviriy va ifodaviy vositalardan foydalanadi. Asardagi tabiat manzaralari kitobxonning biror narsa haqida tasavvur hosil qilishi, muayyan tuyg'uni his etishi, ko'rish, eshitish mumkin bo'lgan narsa va obrazlarni inson ongida hosil qiluvchi unsurlar tasviriy vositalar hisoblansa, asarda so'z va iboralarning turli ma'no tovlanishlari, majoziy xususiyatlari, voqea-hodisalarni turli yo'llar bilan ifodalash usullari-ifodaviy vositalar sanaladi.

Yozuvchi mahoratining qirralari asar yaratishda qo'llanilgan badiiy tasvir va ifoda vositalari bilan aniqlanadi. Ana shunday vositalardan biri badiiy asarda muhim ahamiyat kasb etuvchi tabiat tasviridir. Tabiatning betakrorligi uni insonda uning ruhiyatida aks etadi. Inson dunyoga kelgach tabiat bilan hamnafas bo'lib, uning injiqliklari-yu, atrofga taratayotgan go'zalliklaridan bahra olib yashaydi. Tabiatga shaydolik, undan ilhomlanish faqat

insonga xos. Inson tabiat inom etgan go‘zalliklardan o‘ziga xos taassurotlar hosil qiladi.

Faqatgina san‘at sohiblari: yozuvchi va shoir badiiy so‘z vositalaridan, rassom xilma-xil bo‘yoqlardan foydalangan holda ana shu taassurotlarni asarlarda aks ettira oladi. Qaysi bir asarni o‘qimaylik, unda, albatta, tabiat tasviriga duch kelamiz. Haqiqiy ijodkor insonni ona tabiat bilan birga, doimiy uyg‘unlikda tasvirlaydi.

Yozuvchi asar yaratayotganida har bir hodisa, tabiat manzarasi, umuman, voqelikka o‘z nazari bilan qaraydi. U asar g‘oyasidan kelib chiqib, mos detal tanlaydi va o‘sha tanlangan detal orqali asar mazmunida salmoqli o‘rin tutgan fikrni ifodalaydi. Masalan, badiiy asarlarda tabiat tasviri berilayotganda ijodkorlar tez-tez murojaat qiladigan *yomg‘ir* tasvirini har kim o‘zgacha, o‘z kayfiyatiga uyg‘un, vaziyatni hisobga olgan holda beradi: “mayin, beg‘ubor yomg‘ir tomchilari”, “hayotbaxsh yoqimli

yomg'ir", "bahor yomg'iri" va shunga o'xshash tabiat hodisalari inson ruhiy holatining ijobiy tomonlari, hayotning go'zalligi, mazmuni, ko'klam tarovatini tarannum etsa, "qora bulut", "chaqmoq", "sovuq yomg'ir tomchilari", "kuchli jala" kabi tasvirlar inson ruhiyatidagi salbiy holatlar, qo'rquv, ichki g'alayon, xavf-xatar yoki tushkunliklardan darak beradi. Bunday tasvirlarda san'atkor tabiat hodisasi bo'lgan yomg'irni asar ixtiyoriga bo'ysundiradi, asar personajlari yoki bosh qahramonning ichki kechinmalari, voqelikka munosabatini shu tasvir vositasida ifodalaydi va bunda san'atkorning o'ziga xos uslubi namoyon bo'ladi. Bunda ko'p narsa asarda ifodalanadigan fikr, tanlangan mavzu, voqealar tavsifiga bog'liq.

Tajriba qismi (tadqiqotni amalga oshirish)

Tarjimon asarni tarjima qilishga kirishishdan oldin ana shu jihatlarni aniqlab olmas ekan, asar "qalbiga yo'l topa olmaydi", ya'ni muallif muddaosini asar tarjimasini o'quvchi

kitobxonga yetkazib bera olmaydi. XX asrga qadar “tarjima” so‘zi faqat tarixiy, falsafiy, adabiy va badiiy asarlar o‘girmasiga nisbatan qo‘llanib kelingan. Og‘zaki tarjimonga nisbatan esa turkiy xalqlarda “tilmoch”, nemis tilida “dolmetchen”, ingliz va frantsuz tillarida “interpret” atamalari qo‘llanilgan. Tarjima nazariyasi xususida aytilgan fikrlar ham shu yo‘sinda umumiy ma’no kasb etgan.

Abdulla Qodiriy tabiatni tasvirlar ekan, jonlantirish, o‘xshatishlar, sifatlashlarni ko‘p qo‘llaydi. Masalan, romanning **“Jonso‘z bir xabar va qo‘rqunch bir kech”** nomli bobidan bir parcha:

“Oyning o‘n beshlari bo‘lsa-da, havoning bulutlig‘i bilan oy ko‘rinmas, chin ma‘nosi bilan qorong‘i kuzning qorong‘i bir tuni edi. Bir necha yuz yillardan beri yashab favqulodda zo‘rayib ketgan “Xo‘ja Maoz” mozorining chakalagi bu qorong‘iliqqa bir manba‘ kabi edi. Kuchlik bir yel turg‘an, qandaydir bir

ishga hozirlang'an kabi to'rt tomong'a yugurib yurar edi. Mozor chakaligining bir burchagida tutab yotg'an to'nka yonida sochlari o'sib soqolig'a qo'shilib ketgan bir devona bu mudhish qorong'iliqqa qarshi kurashkan kabi gulxanni yondirishg'a tirishar, gulxan tavaragidan aylanib qo'lidag'i kasavi bilan to'rt tomonidan kovlar edi."

Ushbu lavha tarjimasini asl nusxa bilan qiyoslab ko'raylik:

'Although the moon was already full , its pale orb was hidden behind thick clouds. Night fell , a true ebony , autumn night. The darkness seemed to seep from the hundred year old grove growing profusely by the Hodja Maoz graveyard. The wind picked up , blowing from all sides now , as though wanting to whip everything away somewhere. In a murky corner of the grove , a strange figure lurked by one of the graves. Unkempt and wild , his , hair dishevelled , he circled a smouldering stump , poking it with a

stick , trying to coax the fire to life. The wind raged , the trees swayed this way and that , noisily shaking off their last leaves. Rooks and ravens , startled from their roosts , circled above , cawing as if protesting against the storm . The wind gained strength , howling and wailing. Unable to withstand this onslaught ,the old trees in the graveyard screeched so pitifully as their branches

XORAZM MA'MUN

AKADEMIYASI AXBOROTNOMASI –

6/2021

195 snapped off with a

crack that the eerie Cimmerian darkness which shrouded everything from sight took on an even more terrifying aspect. Finally , whipped into a frenzy, the wind roared with such a furious force as if seeking to crush and... [2, 206]

Ushbu parchada tarjimonning yutuqlari shundan iboratki, "***Bir necha yuz yillardan beri yashab favqulodda zo'rayib ketgan "Xo'ja Maoz"*** mozorining chakalagi bu qorong'iliqqa

bir manba' kabi edi” jumlasini **“The darkness seemed to seep from the hundred year-old grove growing profusely by the Hodja Maoz graveyard**”
”“bir necha yuz yillardan beri bolta ko‘rmaganligi uchun juda qarovsiz bo‘lib qolgan “Xo‘ja Maoz” mozorining chakaligi ham bu qorong‘ulikka bir manba kabi ko‘rinardi” deyilgan.

Demak, bu holda *“favqulodda zo‘rayib ketgan “Xo‘ja Maoz” mozorining chakaligi”* “*bolta ko‘rmaganligi uchun juda qarovsiz bo‘lib qolgan “Xo‘ja Maoz” mozorining chakaligi”* shaklida o‘girilar ekan, ma‘no nuqtai nazaridan asl matnda nazarda tutilgan mazmun tarjima nusxada to‘la qamrab olingan.

Parchada keltirilgan ayrim lavhalar tarjimasida kamchiliklar kuzatiladi. Masalan, asl matnda *“Oyning o‘n beshlari bo‘lsa-da, havoning bulutlig‘i bilan oy ko‘rinmas, chin ma‘nosi bilan qorong‘i kuzning qorong‘i bir tuni edi”* jumlasini **“Although the moon was already full, its pale orb was hidden behind thick clouds. Night fell , a true**

ebony autumn night” shaklida ikkita gap bilan ifodalangan. Bu yerda muallif oy yuzini bulut to‘sgan zim-ziyo kuz tunini ta’riflagan bo‘lib, tarjimada esa “*chin ma’nosi bilan qorong’i kuzning qorong’i bir tuni edi*” birikmasi “**a true ebony autumn night**” – “kuzning bir tuni” tarzida o‘girilgan. Bu o‘rinda muallif urg‘u bermoqchi bo‘lgan *qorong’i kuzning qorong’i bir tuni* nazardan chetda qolgan.

Asarning “**Qora kunlar**” bobidan bir o‘mak keltirib o‘tamiz:

*“Kuz kunlarining oyog’i va qish kunlarining boshi edi. Daraxtlardagi sariq barglar to‘kilib tugalgan, yer yuzi o‘zining qishqi sariq kiyimini kiygan edi. To‘rt tomonining o‘ralg’anlig’i soyasida yaproqlarini to‘kilishdan saqlab qolg’an bu gilos yog’ochlari ham bu kungungi qora sovuqqa chidalmay, **yelning ozgina harakati bilanda barglarini shirt-shirt uzib tashlamoqda edilar. Havo ochiq bo‘lib, quyosh tuzukkina ko‘tarilgan, ammo uning o‘zi ham bu***

*kun uncha ta'siri yo'q, bu kungi qora sovuq
quyosh kuchini-da keskan edi. "[1,211]*

Abdulla Qodiriy keng ma'nodagi so'z san'atkoridir. Bu parchada muallif kuz mavsumining nihoyalab, qish faslining kirib kelishi holati bilan bog'liq tabiat tasvirini juda chiroyli o'xshatishlar va o'zbekona lutf bilan ta'riflaydiki, beixtiyor ko'z o'ngimizda sovuq kech kuz, daraxtlar barglarini to'kib, o'zlari esa xuddi sovuqdan titrayotgandek shamolda qaltirab turishlari gavdalanadi.

O'lingan natijalar tahlili va xulosa.

Tarjimada so'z tanlash muhim ahamiyat kasb etadi. Agar tarjimon asliyat muallifining so'zni qanchalik mahorat bilan tanlaganini his eta olsa, tarjimada ham so'zni shunchalik ishonchli bera oladi. Shu o'rinda yuqorida keltirib o'tgan parchamizga diqqatimizni qaratsak: asliyatda qish kunlarida quyosh chiqib, uning taftidan sovuq zahrining biroz kesilishi, qorlar erishi natijasida, hamma yoqning loy bilan qoplanishi,

shuningdek, qo‘rg‘on kungiralaridagi qirovlarning quyosh nuri ta‘sirida erib, bug‘ga aylanib ko‘kka ko‘tarilishi holati tasvirlangan. Ingliz tiliga tarjimasida tarjimonning yutuqlari quyidagi o‘rinlarda ko‘rinadi: ***“Sovuq biroz yumshab tushkan, quyosh ochiq havoda harakat etmakda edi. Yerlar erib, hamma yoq shilt-pilt loy...”*** jumlasida ***“The frost had lessened its bite, the air was milder, the sun hung radiant in the bright sky. The snow was melting into slush underfoot, and steam rose from the ramparts of the fortrees walls ”***

(mazmuni: “sovuq biroz tingan, havo iliq edi. Qorlar eriganligi sababli hamma yoq shilt-pilt loy edi”) deb tarjima qilingan. Bu yerda ko‘rishimiz mumkinki, tarjimon muallif fikrini anglay olgan. Xulosa qilib aytganda badiiy asarlarda berilgan tabiat manzaralari tasviri ijodkor badiiy mahoratini namoyon etadigan omillardan biri hisoblanadi. Chunki tabiat manzaralari tasvirida ijodkorning o‘zi qalamga olayotgan

makonga munosabati, u joyni qanchalik bilishi, qahramonlar dunyosi va ular yashayotgan muhitni ne chog'lik chuqur his qilishi bilinadi. Shu bois tabiat manzaralari tasviri badiiy asarning tarkibiy qismi hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘ YXATI:

1. Abdulla Qadiri “Days gone by” Nouveau Monde editions,2018 44,quai Henry –IV -75004 Paris ISBN:978-2-

36942-7872

2. Qodiriy A., O‘tkan kunlar, roman, Toshkent, 2013. 3. Karimov I.A. Bizdan ozod va obod vatan qolsin. 2-jild. T.: O‘zbekiston, 1996. Yazıcı Mine. Çeviribilme Giriş. –İstanbul yayınları, 2001.

4. Бар Л.Б. Анализ художественного произведения.-Т.: Ўқитувчи,1995. 5. Винокур Г.О. О языке художественной литературы.-М.,1991.

6. Адабиёт назарияси: 2 томлик..-Т.,1979.

7. Бадиий таржиманинг актуал масалалари. – Т.: Фан нашриёти, 1977. 8. Жўраев К. Таржима санъати. – Т.: Фан, 1982.

9. Исомиддинов З. Алдоқчи сўзлар билан баҳс . // Таржима санъати. 5-китоб. – Т., 1980. 10. Т. Malik. Tanlangan asarlar. 5-jid. Т., 2007

11. Йўлдошев И., Т.Ўзтурк, Ю.Ўзтурк Ўзбек ва турк мақоллари ва иборалари. – Т.: Ўзбек – турк лицейлари,

1998.

12. Каримов М. Туркий тиллардан бирдан иккинчисига таржима қилишнинг айрим масалалари» Бадиий таржима дўстлик қуроли. Т., - Ўқитувчи, 1990.

13. Комилов Н., Саломов Ф. Таржимон маҳорати. – Т.: Фан, 1979 . 14. Литературный энциклопедический словарь.-М.,1987.

15. Раҳматуллаев Ш. Ўзбек фразеологиясининг баъзи масалалари. – Т.: Фан нашриёти, 1966. 16. Qobilova F.T , Babayeva V., O`zbek tilidagi